

# ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

## SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.  
Késiratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

## KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

## Az osztrák példa.

Arad, deczember 3.

Volt egyszer Ausztriának egy miniszterelnöke, akinek eszébe jutott az általános szavazatjoggal játszani, olyan formán, mint a hogyan nálunk a szélbaliak, vagy a Zichy Nándor vezérlete alá sorakozódott és destructiv törekvéseikben amazoknál sokkal öntudatosabb ultramontanok kezdik.

A radikalizmussal való kaczerkodás nem volt ötletszerű, sem pedig futólagos liberális hangulatok iránti gyöngeség, hanem átgondolt, igazi osztrák politikushoz illő spekuláció: meggyöngíteni a törvényhozásba kerülendő új elemekkel az államfentartó német szabadelvű és a lengyel pártot, csak azért, hogy könnyebben lehessen védekezni ez utóbbiaknak olykor kellemetlen befolyása ellen.

A merész játék azonban a derék osztrák reformernek nem ütött be s Taaffe gróf kormányelnökségének, melyet hosszú évek során át nagy ügyességgel tengetett, hamarosan nyakát szegte.

A kormány, mely a veszedelmes kísérletezésbe fogott, eltávozott ugyan, de nem ám a gonosz szellem, a melyet föl idézett; ott kísért ez azóta az új miniszterium büroiban, a reichsrath padsorai közt s a klubok zárt csoportjai körül; egy évig küzdött lidércnyomásával a Windischgrätz kormány, míg most már tovább nem állhatta, s a választási jog támogatását — ez a neve a *suffrage univer-*

*sel-*nek osztrák adagolásban — a legközelebb megoldandó aktualis kérdések sorába emelte.

Van tehát Ausztriának is oly kérdése, mely nemcsak kormány-, hanem alkotmány válságig fokozódható bonyodalmakra vezethet, a mennyiben megbonthatja a mostani kormányzat alapját képező hármas koalíciót; az egyesült német baloldal, a lengyelek és a Hohenwart vezérlete alatt levő konzervatívek szövetkezését.

Csakugyan az a látszata is volt a dolognak, midőn a kormány a saját *konczepzióit* a koalált pártok bizalmi férfival közölte, hogy súlyos komplikációk vannak készülöben, mert a reform alapvonalai az illetőknek sehogyan sem tetszettek. Szerencsére azonban a legfőbb alapelvre nézve teljes egyetértés uralkodik úgy a Windischgrätz kormány, mint az őt támogató három párt között, hogy t. i. mindannyiának legfőbb óhajta, miszerint a lehető legcsekélyebb dózisban s a legneutrálisabb vegyítékben juttassék, az általános szavazatjog veszedelmes radikalizmusa az osztrák alkotmány szervezésébe.

Igy aztán nem is volt nagyon az meglepő az a fordulat, a melylyel az osztrák kormány a kényes kérdés további fejlődését oly ultra terelte, mely eleve kizárja az ellentétek kiélesedését, a mennyiben kiszolgáltatta a reformot a reichsrath ugynevezett *választási reformbizottságának*, a mely azt a tetszése szerinti alakba

öntheti, biztos lévén róla, hogy az ellentétek, a melyek a sok vagy a valami fölött támadnak, szépen elsimulnak, ha az egész *semmivé* vagy legalább is *semmiséggé* redukálódik.

Idáig hát minden jó volna. Magáért az általános szavazatjog elvéért csakugyan nem kár, ha azt, a hol csak ujabban érvényesülni akar, alaposan eltemetik, vagy legalább ad adszurdum viszik. Még eddig mindenütt, a hol alkalmazták, az alkotmányos rend legbiztosabb támaszának, a középosztály uralmának romlására vezetett, s mindenütt a szabadelvű eszmék leküzdésére szolgáltatta a legbiztosabb támpontokat. Mindenütt a szélső pártokat erősítette és a legridegebb osztályérdek harczát állandósította a népek alkotmányos küzdelmében. Különösen nekünk magyaroknak nincsen semmi okunk a látszólag a jogegyenlőségen alapuló, tényleg az elégedetlen és a kozmopolitikus tendenciák felé hajló proletariátus befolyását dédelgető általános szavazatjog elvével kaczerkodnunk, miután evidens, hogy a magyar állam nemzeti alapon való konszolidációját, a magyar nemzeti hegemoniát nagyobb veszedelem nem is érhetné, mintha az általános szavazatjog nálunk is behozatnék.

Azonban igen komolyak, és a valódi parlamentarizmus elvét veszélyeztetők azon tünetek, a melyek az osztrák alkotmányos élet keretében a választói jog kiterjesztésének kérdésével együttesen felléptek. Szokatlan, sőt a parlamentaris

## Az „Aradi Közlöny” tárczája.

### Sötétség.

— Irta: Gandolla. —

Nem tudok elaludni, ha asztalomra sűt a holdvilág. A félhold főképp. A félholdban van valami kíváncsiság, a félhold olyan, mint egy fürkésző, kutató emberszem. Ragyogó, fényes szem. Magához huz, vonz, hogy közelről lessen ki.

A holddal nem szabad hazardjátékokat űzni, — mondja Fridolin, a költő. A hold is, abban a receptben foglaltatik, melyből költészetet lehet főzni, vele vannak gitár, romok, szerelem. S ezért nagyra becsüli őt Fridolin a költő.

Hat sötétkék ablaktáblán látok az égbe. Az egyikén odafönn a hold szeme. Az ő sugarával együtt valami gyenge, hosszan elhangzó ének is belátogat az ablaktáblán, tegyük fel, egy bánatos dal, mely nyomban megindit. Meg van tehát az édes lira egy más kelléke is — a dal.

Es a balkon is hozzá. A szobám nem áll nagyuri sorban, de ennyi luxus meg vagyon engedve olasz városban szerény íróembernek is. Tehát a lira komplet. Csak az egyik ingrediencia hiányzik: a szerelem.

Szerelmes is voltam egyszer. Kamaszkoromban, mikor felsőbb gimnazistaságom volt egyik büszkeségem. A hegedűórákról kísértem haza egy kis kisasszonyt, aki tizenhárom évet számlált. Este hatkor végződött a hegedűóra, télen hatkor már lámpafényben áll az utca. Mindennap szépen illedelmesen hazakisértem a

zeneiskolából az én kisasszonyomat. Borzasztó félénk voltunk mindketten. Mikor egy napon éppen ilyenformán nézett le a hold az ő nagy kék országából (hogy a hold mindig egyforma!) — a kapu alatt átadtam az én kisasszonynak a kótát.

Megesókoltam a kezét — borzasztó vakmerően. A kóta leesett a fehér hóra, a hegedűvonó hasonlóképen. Es a kisasszonyom felzaladt az emeletre, az ő kis kápolnájába, a szobájába. En nagyon ügyetlenül baktattam haza. Mindent tud erről az esetről a hold.

Ugy vonz, úgy hív, fel kell kelni az asztal mellől és egyenesen odamenni feléje. Szilárd léptekkel, föl, a nagy kék országon át, belemélyedni egészen nagy kíváncsi szemébe. Ugy hi, úgy vonz az a szem. Micsoda séta volna, az éjszakában, egyenesen oda, a hold szeméig! Lassan elhalna az ének, — a balkón beleesne a föld fekete árnyékába. Szellős, lenge utakon ről, föl. Oh mért nem lehet megindulni erre a sétára?

Félálomban is tudom, hogy az íróasztalom felett mappá lóg a falon, kiczirkalmazott hajójáratokkal; az asztalon meg sok halovány papiros felett egy antik leányfej gubbaszt, szürke márványból. Nincs se nyaka, se teste. Istennő volt egykoron.

Amint a sötétkék ablaktáblán megjelen a félhold szeme, nem bírom ki, hogy ne nézzek által az asztalomra. Szinte lekelődöm. A szürke szobában az félhold szeme rámered a fal egy pontjára. Onnan előre sétál, lassan, mint az óramutató. Végigsétálja egész mappámat. At-

gázol a tengeren, a másikon is, — úgy néz ki ott minden sziget, mintha a zöld fényű hajnal hasadna felette. A kék tenger is zölddé lesz, Korzikától egészen Ciprusig. Most által szokik a holdsugár a kartágói istennő fejére és annak felvillannak a márványszemei.

Tökéletesen meggyőzőm magamat arról, hogy az újból Fridolin költőnek egyik sablonja. Nem újság előttem, sőt csak a minap láttam a színpadon egy hasonló effektust, — a Don Juant adták. Akkor is zöld volt minden, mintha két tuczat holdvilág sűtött volna versenyt. — Csak ne nézne ide olyan nagyon furcsán az a kartágói fej.

Eppen a szemem kószál a holdsugár. — Olyanná válik tőle mint egy szifux vagy mint a Monna Lissa. Elő Nagy Misztérium foszforfényben. Van benne valamicske a macskából és valami olyas, mintha a kisujjában volna a világrendszerek minden titka. Mosolyog is egy kevéssé, a nagy fölénye tudatában. Pedig nem rezdül meg egy idege sem: kőből van faragva.

A holdsugár, mint egy vaknak tapogatózó keze, lesiklik a misztikus leány szeméről az ajkaira. Onnan lesétál a tojásdad állára. S aztán korzót tart az én széjjelszört papirosaim felett. Végre lefekszik a fej elé, mint egy őrző kutya.

A kartágói istennő újra érzéktelen és nem mosolyog egy csöppet sem. Most már a rendes levélnyomaték minden mizticizmussal nélkül. A holdsugár pedig lassan, mint az óramutató, felém közeledik, nagy köruton, falról-falra kapaszkodva. Engem is úgy megfog

uzusban eddig páratlanul álló az osztrák kormány azon ténye, hogy egy olyan fontos javaslatra nézve, mint a választási reform, a *kezdeményezés-ről* lemond, s azt egy számos tagból álló bizottság hatáskörébe helyezi. Ha ez az eljárás állandósulna, akkor megszűnnék a kormány parlamentáris jellege, mert illuzóriussá válnék a felelőssége, de megszűnnék az egység, a teremtő, irányító momentum is a kormányzatban, s ez utóbbinak egyik fontos feladata, lényeges attribútuma a parlamentari bizottságokra ruháztatnék.

A másik szomorú tünet az osztrák reformmozgalomban amaz iránynak a képtelenségig való tovább fejlesztésében nyilvánul, mely a valódi alkotmányos élet legbiztosabb alapjának, az *egyenés választásoknak* negációjával a különböző osztályok, kereskedelmi és iparkamarák, nagybirtokosok stb. testületei által választatja meg a képviselőket. A választási reformbizottság is a múlt kedden tartott ülésében arra nézve jutott egységes megállapodáshoz, hogy az ipari munkásoknak adandó választási jogot ezek csak testületileg gyakorolhatják, sőt hogy ezeken kívül az öt forintnál kevesebb adót fizető kisiparosok, tisztviselők, stb. együtt még egy külön kuriát fognak képezni szintén megszabott számú képviselők választási jogával. Igaz, hogy kénytelenek így tenni, ha azt nem akarják, hogy a meglevő parlamentári pártok hatalmi egyensúlya végkép megzavartassék, s az egyesült német baloldal a munkások, a lengyelek pedig a ruthenek által tagjaik számában tetemesen redukáltassanak. De hát a parlament így az összpolgárság egységes társadalmá, a nemzet összesége, annak *közérdeke* helyett egyes osztályok s azok különérdekeinek képviseletévé válik, s a választási jog kiterjesztése, a társadalom egyesítése, részeinek egybeforrasztása helyett annak további széttagolására vezet. Szóval, a jogegyenlőség nevében felállított elv a választási jogokra való kiterjesztésben gyakorlatilag épen az egyenlőséggel homlokegyenest ellenkező állapotokat teremt.

A tanuságot az osztrák példából nem

tapogatni, mint azt a fejet az íróasztalomon. Szinte irtózat lesz a kezének hidege. Mint a halál.

Ilyen volt Vilma keze, amikor homlokomat megezírógatta, — abban a nehéz órában, a fehér ágyon. Szegény kis Vilma, kisasszonyom, akit féltéken kisértettem haza a hegedű órákból, nagyon sok évvel ezelőtt.

A holdvilágról három kötetet énekelt tele Fridolin, a költő. Engem nem tanítottak meg zengeni, hát nem is zengedezem a holdvilágról. Pedig ez lépcsők a poézis felé. Csak utána jön a gitárhang, a romok és a szerelem. Hála istennek, hogy a szerelem marad legutoljára. Mert hiszen mindent könnyebb mélysegesen kitapasztalni, csak a szerelmet nehéz. Legalább azt állítja Fridolin, a költő.

Amikor a hold zöld szeme kapja magát s kiballag a szobámból, hát nagyot nyújtózodom s végtelenül kitűnően érzem magamat. Minden forma és szín összefolyik. A fali mappámon négysegletes tömeggé lesz szárazföld meg tenger: a kartágói szűz feje alig látszik ki a levegő szűrkeségéből. Sőt elmálik a legékesebb fantom is: Vilma képe. Oh, Vilma nagyszerű háziasszony, valahol egy tót városban. Süt, főz, gyerekeit fésűli és már nem félek... Ah, Vilma nagysám mellé jó adag hold szükségeltetik immáron, hogy poétikusnak nézzen ki.

Ki tagadná, hogy nagyszerűen egészséges álmodhat lehet aludni, ha kitakarodik az ember szobájából Fridolin költőnek holdvilága!

nehéz levonnunk és tisztába jönnünk az iránt, hogy aki nálunk is az általános szavazati jog megvalósítását hirdeti, az vagy nem igaz hazafi, vagy megfontolatlanul szájaskodó népámító.

## BELFÖLD.

**A szentesítés.** A Pesti Hirlapnak illetékes forrásból vett értesülése szerint a képviselőház elnöke valószínűleg szerdán vagy csütörtökön lesz abban a helyzetben, hogy bejelenthesse a képviselőháznak a fölterjesztett három egyházpolitikai törvényjavaslat szentesítését.

**Olasz hang a magyar egyházpolitikáról.** A Diritto november 29-iki számában a lap élén ezeket írja: Mint Bécsből sürgönyzik, Ferencz József oszár és király ígéretét adta Wekerlének, hogy az egyházpolitikai törvényeket néhány nap múlva szentesíteni fogja. A felvilágosodottság szelleme tehát ismét diadalmaskodik az intranzigens vakság fölött. A szabadelvű magyar sajtó el van ragadtatva Wekerle böcs, előrelátó és korszerű politikájának ez újabb sikere által. Mi olaszok pedig, akik a modern szellemnek a középkori sötétség ellen vívott küzdelmében a magyarokkal tartunk, örömmel üdvözljük Magyarországot első miniszterének ez újabb diadalát és őszinte szívvel osztlakozunk a lajántuli sajtó örömnilyánításaihoz. Valamennyi nemzet szolidáris e dicse, bár terhes küzdelmekben, mert a kivívott sikerek nemcsak közösek, de erőt és buzdítást is nyújtanak a polgárosodás és haladás útján való újabb meg újabb vívmányokra.

## ORSZÁGGYÜLÉS.

**A képviselőház ülése.**

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —  
Budapest, december 3.

Kezdeté délelőtt 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső br., majd Perczel Dezső.

Jegyzők: Perczel, Molnár és Papp Elek.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Hieronymi és Festetics miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Krajtsik Ferencz előadó betérjeszti a mentelmi bizottság jelentését.

Böloni Ödön bemutatja a gazdasági bizottság jelentését.

Annak idején napirendre tűzik.

Felolvasták a vigszínházról szóló javaslatot a harmadszori megszavazás okából.

Elnök jelenti, hogy 20 képviselő a szavazás holnapra halasztását kérte. (Nagy zaj balfelől. Derűtség jobbfelől.)

Olay Lajos kéri az illető 20 képviselő nevének felolvasását, mert tudni akarja, hogy jelen vannak e az illetők? (Helyeslés.)

Papp Elek jegyző olvassa a névsort.

Olay Lajos: Elállók a névsortól. (Derűtség.) Beszéde további folyamán kifogásolja, hogy a szavazást elhalasztás, mert ez kijátéka a házszabályoknak. (Helyeslés balfelől.)

Beöthy Akos a házszabályok határozott megsértését látja a szavazás elhalasztásában és felhívja az elnököt, hogy teljesítse kötelességét. (Helyeslés balfelől.)

Madarász József utal arra, hogy a jegyzőkönyvet már hitelesítették s ennek folytán, mert a hitelesített jegyzőkönyvben benne van, a szavazásnak ma kell megtörténnie. (Helyeslés balfelől. Felkiáltások: Szavazzunk!)

Elnök jelenti, hogy időközben az indítvány visszavonott, tehát az elhalasztás kérdése elesett. Ellenben tíz képviselő névszerinti szavazást kér, ami el is rendeltetett. (Zajos derűtség jobbfelől. Nagy zaj balfelől.)

A szavazás megejtetvén, kihirdették az eredményt, a mely szerint a javaslatot meg-

szavazta 96, ellene szavazott 98 képviselő és így a ház két többséggel a javaslatot elvetette. (Zajos, hosszas taps és éljenzés balfelől.)

### A földmívelésügyi budget.

Műlek Lajos, gazdasági boldogulásunk feltétele az önálló vámterület, amely nélkül hiába való minden erőlködés, gazdaságunkon e nélkül nem fogunk segíteni. Ausztria terményeinket olcsó áron veszi át, iparcikkeit ellenben a nyakunkra zudítja és ezzel elfojtja a mi iparunkat. A nemzeti párt téved, ha magát képesnek hiszi ezen a bajon segíteni; ha lehetett volna a közjogi alappal boldogulni, az a huszonöt esztendő elég volt a próbálkozásra. Azokat az orvosságokat, amiket a miniszter kilátásba helyezett, hiszen azok jók, de olyanok, amelyeket tud az utolsó fogalmazó is, de a melyek mélyreható alapos orvoslást aligha nyújtanak. Radikálisan hozzá kell látni a mezőgazdasági viszonyok szanálásához s akkor megyünk valamire, különben nem. Ott van a lengyel zsidók bevándorlása és azzal szemben a mi munkás kezeink kivándorlása. A munkás bajokat incognitó-utazással soha sem fogják elsimitani, ide intézkedések kellenek. A költségvetésben nem látja a szükséges intézkedéseket és ennek folytán a költségvetést nem is szavazza meg. (Helyeslés balfelől.)

Szunyogh Szabolcs élénk polemikában mutat arra az irányzatra, amely politikai tőkét kovácsol az agrarizmusból, gyöngéd ellensúlyozásul az egyházpolitikában elért kudarcokért, amelyeket így akarnak helyre ütni. Csak hogy aki korteskedve akarja a közadósságot emelni, az épen ellenkezőleg elnyomja azt. Itt vállvetve, egyetértve kell dolgozni s így is csak nehezen lehet eredményt elérni. (Helyeslés.)

Makfalvy Géza szintén a költségvetés ellen szólt.

A vitát holnap folytatják.

## KÜLFÖLD.

**Uj német fehércönyv.** A Post jelentése szerint az új dohány-adójavaslatban a külföldi dohány váma 40 márka métermázsánként, mint az előbbi javaslatban volt. Ugyanazon lap szerint a birodalmi gyűlés összeülésekor a költségvetés és a fölforgató törzsvések ellen irányuló törvényjavaslaton kívül fehércönyvet is fognak előterjeszteni.

**A japán-chinai háború.** Gresham államtitkár ki jelenti, hogy a tegnapi New-Yorkban közzétett távirat, mely szerint az Egyesült-Államok pekingi nagykövete azt jelentette volna, hogy ott a helyzet nagyon nyugtalanító, teljesen valótlán. Ő ilyen, vagy ehhez hasonló táviratot egyáltalán nem kapott.

Hivatalos helyről azt állítják, hogy Japán kedvező választ adott China békejavaslataira, amelyeket az Egyesült-Államok pekingi követe közvetített. De Chinának meg kell mutatnia, hogy hajlandó és képes is a tett ajánlatokat teljesíteni.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Yokohamából: A hierosimai főhadiszálláson kihirdették a következőket: A chiogói kormányzó november 28-án azt táviratozta, hogy Detring chinai meghatalmazott értekezni óhajt a miniszterelnökkel és Li Hung-Csang levelét hozza magával. Ito gróf, titkár erre Kobeba ment és tudatta Detringgel, hogy a miniszterelnök nem fogadhatja, ha nincs külön accreditálva. A Detring által hozott levelet visszaküldték azzal a megjegyzéssel, hogy a tárgyalásokat csak erre hivatott követ viheti. Detring a miniszterelnökhöz intézett magánlevelében tagadja, hogy őt Li-Hung-Csang küldte volna.

### IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 778.0 milliméter, délután 2 órakor 770.9 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° — 1.7, délután 2 órakor C° + 3.7. Szél irányja és erője: reggel 7 órakor K. 2. délután 2 órakor N. 2. Felhőzet: reggel többnyire oerült, délután félderült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

### IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Deczember 4. —

Száraz. — Hőszűrés. — Fagy.

## HIREK.

December 4. Kedd. Róm. kath. naptár: Borbála. — Protestáns naptár: Borbála. — Görög-keleti naptár (november 22.): Abfias. — A nap kél 7 óra 14 perczkor, — nyugszik 3 óra 55 perczkor.

Szabadságharozni emléktárgyak országos muzeuma (színházipület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Költsey-könyvtár nyitva van szordán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

## Vonatok közlekedése.

— Érvényes 1894. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
<i>Budapest felé indul:</i>		<i>Budapest felé érkezés:</i>	
Nagyvárad reggel	5.19	V. Csabáról reggel	9.10
Szolnokig d. u.	3.56	Nagyvárad este	8.42
Gyorsvonat reggel	8.20	Személyvonat reggel	6.10
Személyvonat d. e.	11.30	Személyvonat d. u.	3.55
Személyvonat este	9.45	Gyorsvonat este	6.56
<i>Erdély felé:</i>		<i>Erdély felé:</i>	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	7.—
Soborsin d. u.	2.30	Gyorsvonat d. e.	8.10
Személyvonat d. u.	4.30	Személyvonat d. e.	11.—
Gyorsvonat este	7.05	Személyvonat este	8.55
<i>Temesvár felé:</i>		<i>Temesvár felé:</i>	
Vegyesvonat reggel	6.20	Személyvonat d. e.	10.43
Vegyesvonat d. e.	11.35	Vegyesvonat d. u.	3.44
Személyvonat d. u.	5.—	Vegyesvonat este	10.56
<i>Szeged felé:</i>		<i>Szeged felé:</i>	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.50
Személyvonat d. e.	9.—	Személyvonat este	6.45
Vegyesvonat d. u.	4.20	Személyvonat este	10.—
<i>Gurahonca felé:</i>		<i>Gurahonca felé:</i>	
Személyvonat reggel	6.40	Személyvonat reggel	8.—
Személyvonat d. u.	5.23	Személyvonat este	6.50
Vegyesvonat d. u.	12.30	Vegyesvonat d. e.	11.43

## A vízvezeteki kölcsön.

— A pénzügyi bizottságból. —

Arad város mult havi közgyűlése elfogadta a vízvezeteki és csatornázási albizottság javaslatát, mely szerint az egyes házakba bevezetendő csatorna és vízvezeték által a háztulajdonosokra eső teher fedezésére amortizációs kölcsön volna felveendő.

A tanács a határozat alapján megbizta a pénzügyi bizottságot egy javaslattételrel. A javaslat formáját egy albizottság dolgozta ki, és pedig a következőleg.

Javasolja az albizottság, hogy vegyen a város az osztrák-magyar földhitelintézet től 200,000 forintot kölcsön rövid határidő, és lehetőleg kedvező feltételek mellett.

A város ugyanezen időtartamra, esetleg rövidebb határidőre, kölcsönt ad a háztulajdonosoknak, oly formán, hogy az az előterjesztendő csatornázási és vízvezeteki költségvetés erejéig terjedjen, s az illető háztulajdonosok ingatlanaira táblázatassék be.

A kölcsön 6 százalékos kamatláb, a 23 évi határidőnél 2 százalék évi tőketörlesztés, a 26 évi határidőnél egy és fél százalék évi tőketörlesztés mellett adatik ki. Az albizottság elmellőzni kérte a vízvezeteki albizottság ama javaslatát, mely szerint a háztulajdonosok részére ideiglenesen a helybeli pénzügyi intézetektől vétessék fel kölcsön, a város folyó számlájára.

A pénzügyi bizottság az albizottság javaslatát nem fogadta el és abban állapotott meg, hogy a háztulajdonosoknak a csatornázási és vízvezetékre már felvett 850,000 frtos kölcsönből adnak ideiglenesen kölcsönt, s ha majd az összes háztulajdonosok megkapták a vízvezeték kiépítésére szükséges pénzt, az összeg nagyságához megfelelően vessz fel a város újabb amortizációs kölcsönt.

— Kérjük azokat a t. cz. előfizetőket, kiknek előfizetésük lejárt, hogy azt minél előbb megújítanl sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fönnakadás történjek.

— A hivatalos lapból. A király D o b a y Károly dévai ügyvéd és földhírtokosnak, a közügyek terén tanúsított buzgó és hasznos működése elismerésül, — továbbá F e k e t e Alajos dr.,

Krassó-Szörény vármegyei tiszteletbeli főorvosnak, a közügyek és különösen a közegészségügy terén szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi ozimet díjmentesen adományozta.

— A miniszter köszönete. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter gróf K á r o l y i Tibornak, a kir. Aradvány pusztáján egy községi jellegű iskolát állított fel, azt saját pénztára terhére tartja fenn és a tanítónak 500 frtot meghaladó fizetést biztosított, őszinte elismerésül és köszönetét nyilvánította.

— Pallardi Alajos magy. kir. államvasuti főmérnök a r a d n a i államvasuti mérnöki hivatal beszüntetése alkalmából Zágrábba helyeztetett át.

— Rendjelviselési engedély. A király aradvári K ö n i g Károly udvari tanácsosi ozimel és jelleggel felruházott kabineti titkárnak megengedte, hogy a szerb király által adományozott Takova-rend nagytiszti keresztjét elfogadhasssa.

— Vadászat és — mentelmi jog. Egy békésmegeyi lapban olvassuk az alábbi, érdekes sorokat: A főrendiház mentelmi bizottsága e héten ülést tart, melyen tárgyalásra kerül K i s j e n ő (Aradmegye) járás főszolgabirójának beadványa két rendbeli vadászati kihágás miatt bepanaszolt gróf K á r o l y i Tibor, gróf D e s s e w f f y Aurél és gróf W e n c h e i m Dénes főrendiházi tagok kihallgatása végett, mentelmi joguk felfüggesztése tárgyában.

— Az árva gyermekek ebédje. Alig hogy az idei tél beállott, az aradi szegény tanulókat segélyező egyesület már megkezdte áldást osztó működését. Minden különös dícséret nélkül elmondhatjuk, hogy ezen egyesület az emberbaráti intézmények legnemesebbike, mert azoknak nyújt segítséget, akik önhibájukon kívül szenvednek: az árva és elhagyatott szegény iskolás gyermekeknek. A szegénytanulókat segélyező egyesület az idén is több mint h á r o m s z á z árva, nyomorban levő gyermek arczáról töröli le a fájdalom és bánat könyeit az által, hogy részint ruhával, részint pedig meleg étellel látja el a szegény szenvedő gyermekeket.

A szegény tanulók ebédlője m a d é l b e n nyilik meg, ma kapják a kicsinyek az első ebédet. A legmelegebben hívjuk fel az emberbarátok, de különösen az egyesület választmányának figyelmét a mai megnyitó ebédre. Szenteljenek néhány pillanatot a szegény iskolás gyermekeknek, f á r a d j a n a k e l m a t i z e n k é t ó r a k o r a t e m p l o m u t o z a i f i u i s k o l a helyiségébe, hogy közvetlen szemlélet alapján győződjenek meg azon nemes cselekedetéről, melyeket az egyesület városunk elárvult gyermekei javára nap nap után végez.

— Menetgyakorlat. Nagyobb menetgyakorlatot tart ma a osász. és kir. 33-ik gyalogezred. Ez lesz az idén berukkolt újonczoknak első menetgyakorlatuk. Az ezred zászlóaljba lesz beosztva, melyet S c h ö n f e l d br. őrnagy fog vezényelni. Indulás reggel fél 7-órakor.

— Orvosi állásokat rendszeresítenek a már meglevő kettő mellé az aradi ipartestületi betegsegélyező pénztárnál. A két új orvos szükségessé vált a pénztári tagok sokaságánál fogva. A javadalmazás évi 500 frt; a pályázat f. hó 15-én jár le, s már a következő napon megtartják a választást. Az egyik orvosi állást minden valószínűség szerint H e r m a n n János dr. nyeri el, ki jeles képzettsége folytán rövid idő alatt nagy népszerűségre tett szert Aradon. Az igazgatóság a költség előirányzatot 15000 frt bevétellel és 15470 frt kiadással állapította meg.

— Az ünnepek és a posta. A karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából rendkívül megnövekedő postaforgalom akadálytalan lebonyolítása czéljából a közönség figyelmét a postaigazgatóság a következőkre hívja föl:

1. Pénz legczélzzerűbben postautalvánnyal,

de az érték nyilvánítása mellett, szabályszerűleg pecsételt levélben is küldhető. Pénz és ékszer más tárgyakkal egybe nem csomagolható. 2. Csomagolásra faládácska, vesszőből font kosár, viaszos vagy tiszta kőzönség vászon vagy legálább is erős csomagoló papiros használandó. 3. A czimzésnél kiváló gondot fordítsunk a czimzett vezeték- és keresztnevének, polgári állásának vagy foglalkozásának és lakóhelyének pontos kitételére; a Budapestre és Bécsbe szülő küldemények czimirataiban, ezenkívül a kerület, utca, házszám, emelet, és ajtójelzés stb. is kiteendő. A rendeltetési hely (vármegye) és utolsó posta pontos és olvasható főjegyzése különösen szükséges. 4. A czimet magára a burkolatra kell írni, de ha ez nem lehetséges, akkor fatáblácskára, bórdarab- ra, vagy erős lemezpapírra kell írni a czimet. E czimiratokat erős zsineggel vagy dróttal tartósan kell a csomagokhoz kötni. A faládó nevét és lakását a csomagon levő czimiratnál is czélszerű fölírni. 5. A csomagok tartalmát ugy a czimiraton, mint a szállító-levelen is szabatosan és részletesen jelezniessék; a Budapestre és Bécsbe szülő csomagokon és szállítóleveleken pedig, ha azokban élelmiszerek vagy fogyasztási adó alá eső tárgyak vannak, azok mennyiségének megjelölése is szükséges (pl. egy drb. burka 2 kiló, egy darab szalonna 1 és fél kiló, egy drb. pulyka 3 és fél kiló, 1 liter bor stb.) A tartalom i y részletes megjelölése a fogyasztási adó kivetése szempontjából szükséges és a gyors kézbesítést lényegesen előmozdítja. A csomagolás jó és tartós volta, valamint a czimzés pontossága kiválóan azért fontos, mert a czélszerűtlen és hiányos csomagolás, valamint a helytelen és hiányos czimzés következményeiért a posta nem szavatol. A postaigazgatóság kéri végül a közönséget, hogy a karácsonyi ünnepek előtt a postai küldeményeket lehetőleg a délelőtti órákban adja postára, hogy a küldemények összetörődése kikerülhető legyen.

— Pályázatok. Irnoki állás az aranyos-márothi törvényszéknél 2 hét alatt. Birői állás a máramaros-szigeti törvényszéknél 2 hét alatt. Postamesteri állás Zsidovinban 3 hét alatt. Jegyzői állás a kolozsvári törvényszéknél 2 hét alatt.

— Feladta a szeretője. A mult hét folyamán már említettük azt a titokteljes esetet, hogy az a l c s i l i határ egy mezei kutjából egy csecsemő holttestét merték ki. Már egy hete tartott a nyomozás minden eredmény nélkül, mikor a bűnös leány szeretője feljelentette a bűntett elkövetőjét. E szerint a csecsemő gyilkosa P e r r a Szófia szép paraszt leány. A leány a tett elkövetése óta eltűnt nyomtalanul a faluból, most országjárta körözik.

— Az aradmegyei közkórház betegforgalmának kimutatása 1894. nov. hónapban. Nevezetesen: kórházi beteg maradt a mult hóról 77 fi, 67 nő, e hóban felvétetett ápolásra 119 fi, 75 nő, összesen ápoltatott 196 fi, 42 nő = 338. Ezek közül elbocsájtott gyógyulva 74 fi, 56 nő, javulva 17 fi, 9 nő, gyógyulatlan 2 fi, 1 nő, meghalt 13 fi, 8 nő, összesen fogyatkozás 106 fi, 74 nő. Maradt ápolás alatt 90 fi, 68 nő, összesen 158. Ápolási napok száma 4023.

— Királynéknk utja. Triesztből sürgönyzik, hogy E r z s e b e t királyné, a ki tegnap reggel Miramarba érkezett, délben a „Miramar“ gőz-yachton, derült időjárás mellett, tovább utazott Algirba.

— Sándor szerb király csalódása. Belgrádból jelentik, hogy jól értesült udvari körökben megerősítik a hírt, hogy S á n d o r király igen csalódott a Pétervárott tapasztalt hideg fogadtatás miatt; a király ezzel szemben már többször utalt ezen szívélyes fogadtatásra, a melyben a bécsi udvarnál minden alkalommal részesült.

— Az eleven koszoru. Rattenetes koszoru: helyezett egy saághi (Temesm.) oláh paraszt-asszony fia sirjára: csupa kegyeletből saját testét égette meg a sirhalmon. A délvidéki oláh lakosoknál az a szokás divik, hogy valamely hozzátartozójuk halála után nyolcz napon át kimennek a temetőbe és ott égő gyertyával járkál körül az elhunyt rokon sirját. E kegyeletes szokást követte S t i r p u Mária saághi parasztasszony is, a ki fia sirjánál imádkozva, nem vette észre, hogy ruhája a melléje tűzött égő gyertyától lángra lobbant. Segítség híján a szegény asszony oly égési sebeket kapott, hogy meggyógyulása kétes.

— A ki Strausst kikorrigálta. Nem rég halt meg Nagy-Szombatban egy tiroli szongora-hangoló a ki originális megjelenésével, félre csapott czi:



linderével, 17-ik századbeli kerek köpenyegével és hatalmas vörös parazoljával feltűnést keltett. Riets-bácsinak hívták. Uros idejében fölzárt a pegaszra és kőta papírra rakta le hallhatatlan művét. Egyszer egy verklitől hallotta Strauss az „An der schönen blauen Donau” című szerzeményét és annyira föllelkesült, hogy elhatározta magában, hogy megjavítja a mestert, úgy mint Wagner Beethoven. A d-dúrban írt és az egész világ által ismert zeneművet esz-dúrban kottázta le s azután dicsőségre szomjasva kéziratban terjesztette ezen cím alatt „An der schönen blauen Donau” Walzer von Johann Strauss, zum Tanzen gut eingerichtet von Karl Riets.

— A fonóban. Raun Ádám s Müller Ignácz pári (Tolna) parasztlegények már régóta farkasszemet néztek egymással. Nem tudták egymásnak megbocsátani, hogy izléstük annyira egyezett; szóval mindketten ugyanegy lányba voltak szerelmesek. De még jobban fájt nekik, hogy a leány mindkettőt egyformán elhalmozta kegyeivel s sehogysem tudta magát elhatározni, hogy a két szerelmes versenytársa közül válasszon. Ennek tehát véget kellett vetni, a mi csak úgy volt képzelhető, hogy ez a föld kettőjüknek kicsin, egyik tehát siessen ezt mielőbb elhagyni. A rég keresett alkalom végre a mult hét egyik éjjelén megjött, midőn véletlenül találkoztak a fonóban, a hol imádoztuk fonta egyik imádójának az élete fonalát. Most a legények, mintegy összebeszélésre, hirtelen kirohantak az udvarra s ott nyitott bioskákkal futottak egymásnak. Müller bioskája gyorsabb volt Raunénál, mert már az első összecsapásnál markolatig furódott Raun testébe. Ezt haldokolva hazaszállították. Müller ellen pedig megtették a törvényes intézkedéseket.

— A nagyváradi repülőgép. Nagyváradról telegrafálják, hogy Bazár Győző püspöki uradalmi tiszt felolvasást tartott az általa feltalált szabadalmazott repülőgépről, melyről szakértők elismeréssel és reménnyel nyilatkoztak.

— Kifogásolt hadgyakorlati költségek. Balassagyarmatról írják: Nagy feltűnést okozott a novemberi rendes vármegyei közgyűlésen Zelenka Gyula, losonci ügyvéd, bizottsági tag felszólalása, ki a királyi fogadtatás tulságos nagy költségét kifogásolta, a melyeket most a megyei pótdával fog kellenni pótolni. Felszólalására Scitovszky alispán válaszolt, erősen hangsúlyozva, hogy a megengedett tételen felül csak csekély összeget tesznek ki a szóban forgó kiadások. Erre Zelenka a kivetendő pótdó nagyságát kívánta tudni, de egyelőre nem kaphatott felvilágosítást.

— Neukom újabb médiuma. Neukom urnak, a hipnotizálónak újabb médiuma van. Ez Gyertyánffy kisasszony, kivel az ólóczi kastélyban már több kísérletet vitt véghez. Első mutatványai nem tértek el a rendes hipnotikus mutatványoktól, később azonban néhány oly kísérletet tett, amelyek Welterstrandra emlékeztetnek. Többek között a következő próbát tette: Felírta egy kis papírszeletre azt a kívánságát, hogy Gyertyánffy k. a. e sorokat elolvassa azonnal aludjék el. A közönség átadta a papírost az urnának. Alig olvasta, azonnal mély álomba merült, úgy hogy néhány hölgynek kellett őt felfogni nehogy elesse. Többen arra kérték Neukomot, hogy kísérje meg a továbbbaltatást — de erre határozottan nem-et mondott. Salamon Ella esete óta nem teszi többé, mert az rendkívül kimeríti az organizmust. Ambár kijelentése szerint nem kételkedik benne, hogy Gyertyánffy kisasszony erre is felette alkalmas volna. — Végre Neukom teljesen feloldotta a médiumot a magnetikus hatás alól, úgy, hogy többé rá befolyása nem volt. A médium egy mély álomból látszott fölébredni. Szemeit dörzsölte, s a kérdésekre kijelentette, hogy semmit sem tud arról, a mi vele és körülötte történt, hanem rendkívül kellemes, mély álma volt.

— Zola az olasz királynál. Billot, francia nagykövet, december 1-én mutatta be Zolát az olasz királynak, Umberto-nak. A király kezét nyújtotta az író felé és mosolyogva mondá: „Majdnem a mieink közé tartozik. Az olaszok mindenhol igen szívesen fogadták őnt.” — „Valóban, felség,” felelte Zola. „Huszonegy éves koromig olasznak is tartottam magamat.” — „Hisz akkor,” mondá a király, „tulajdonképen hűnek kellett volna maradnia hazájához.” — „Az események más-

kép fejlődtek,” válaszolá Zola: „családom Franciaországban élt s ott haltak meg szüleim és egy fivérem. De lelkeimre Olaszország nyilat, mint valami édes varázs.” Zola azután a nyert benyomásokról kezdett beszélni és földicsérte Olaszország hatalmas haladását, mert harmincz esztendő alatt osekedte meg azt, a mire Franciaországnak évszázad kellett. A király nyájasan hallgatta és majdnem bánatosan mondá: „Sajnos azonban, hogy a francziák e tényt el nem akarják ismerni.”

Ettől fogva a beszélgetés politikai jellegűt. A király meleg, rokonszenves szavakban nyilatkozott Franciaországról és így panaszkodott: „Miért nem akarják földieit az igazságot meghallgatni? Mi béke, nyugalom és munka után áhitozunk. Bárha a francia nemzet és különösen a sajtó tekintetben igazságos lenne.”

Kis vártatva s mintegy hirtelen sngalattól megszálva, így szól azután a király:

„Casimir-Perier igazságos férfi. A legnagyobb tisztelettel viseltetem irányában”, majd így folytatta: „Sohasem uralkodott Európában oly nyugalmas, békés helyzet, mint jelenleg. Ami Olaszországot illeti, ez csak a békét óhajtja, mert csak békében élhet és virágozhatik. Franciaországnak minden tulajdonsága megvan arra, hogy az egész világgal jó egyetértésben élhessen. Gazdag, erős, boldog és a haladás minden jótéteményeit élvezi. Mire való volna tehát neki egy háború?” Végül a király Crispien fogta védelmébe a francziagyűlölet vadjá ellen. A francia sajtó e tekintetben folytonos félreértésben leledzik. Crispien, ellenkezőleg, barátja és bámolója Franciaországnak.

— Felülvizsgálat. Az állandó vegyes felülvizsgáló bizottság ma d. e. 9 órakor a vármegyeházán felülvizsgálatot fog tartani.

#### HYMEN.

Kriván János csanádpalotai fiatal gyógyszerész vasárnap váltott jegyet Domonkos József tekintélyes aradi polgár bájos, szép-műveltségű leányával, Janka kisasszonnyal.

Rübenstein Alfred osász. és kir. tüzérszázados, az aradvári tüzér-lőszerraktár derék parancsnoka a napokban váltott jegyet Loewy Hermann chemnitzai előkelő gyáros és nagyiparos bájos leányával, Margit kisasszonnyal.

Possevics Géza berzovai jegyző oltárhoz vezette Lippán Minó József ottani polgár szép nevelt leányát, Kun Róza kisasszonyt. Veszelovszky János tornyai róm. kath. tanító a napokban vezette oltárhoz Schögl Ilonka kisasszonyt, Schlögl Sándor gyógyszerész kedves leányát Eleken.

Karton Aladár bokszei gazdasági főtiszt vasárnap esküdött örök hűséget Makón Löfler Adolf szép leányának, Róza kisasszonnyal.

Tóth István aradi asztalos, vasárnap tartotta eljegyzését Pavicsits Anna kisasszonnyal, Pavicsits Antal asztalos leányával.

#### EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(\*) Az új aradi járási jegyzői egylet tegnap tartotta rendes negyed évi közgyűlését, mely alkalommal több fontos ügyet tárgyaltak. A közgyűlés befejeztével a jegyzői kar, testületileg üdvözölte névnapja alkalmából Cabdébó Ferencz járási főszolgabíró, mely alkalommal az üdvözölő beszédet Herold Rezső egyleti elnök tartotta.

#### SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

##### A színház műsora:

December 4. (Kedd) A Charlie néneje, angol bohózat.

December 5. (Szerda) Szókimondó asszony-ság, színmű.

##### Don Caesar de Basan.

(k) Dollinger óségi vigjátékából átgyúrt operettjét adták — nem tudni mely titkos czélzattal — tegnap este.

Hogy a bérlelkek estében nem valami nagy figyelem ennek a régiségnek a színrehozatala, azt úgy gondoljuk nem kell soká erősíteni.

Aztán ha még valami kitűnő előadásban hallgattatták volna meg a közönséggel, úgy

még lett volna jogosultsága, de olyan közönséges nivóju volt az előadás, minőt idén még nem láttunk.

Ennyit az összbenyomásról.

A ezimszerepet Mezey Mihály játszotta a Don Caesar eljátszásához szükséges temperamentum nélkül, meglehetően saegletességgel. Néha ol. an modorban és hanghordozással beszélt, mintha parodiát akarna a szerepből csinálni. Enekre sem volt kellőleg mint a hogy mi megszoktuk tőle — disponálva.

Maritánát Sugár Aranka énekelte. Az esteli egész játékán valami kedvetlenség ömlött el, mintha nem lett volna inyére való a játszás és éneklés.

Sólyom, ki a királyt adta, a harmadik felvonás nagy szerelmi kettősét, mely talán legjobb része az operettnek, nem bírta kellő érvényre emelni. Különbben is úgy tudjuk, hogy király szerepe bariton parti.

A kisebb szerepekben a legfűrgőbb, legjobb Sz. Barts Aranka volt Puebló hálás, kis szerepében; a többiek ugymint Rónaszéki, Tolnainé, Szendrei igyekeztek az egyhangu összjátékban kellőleg beilleszkedni.

Legjobban a karok működtek.

A színház különben elég üres arra nézve, hogy megértse a direktzió, miszerint a közönség nem lelkesül már az ilyen antik dolgokért. Taps csak szórványosan hangzott fel.

\* Lillomfi ment vasárnap este zenfolt ház előtt. A közönség igen jól mulatott a minden ízében korrekt előadáson, s a szereplőket egyenlő részben tüntette ki tapsaival. Gyors rendezés, kifogástalan ensemble s kiváló jókedv jellemzik az előadást máskülönbben.

\* Bittó Augustya és Morini Ellena művésznők hangversenye iránt, mely mint már megírtuk f. hó 9-én fog megtartatni, városunk előkelő köreiben igen élénk érdeklődés mutatkozik. A jegyeladás tegnapi napon ifj. Klein Mór könyvkereskedésében megkezdődött s már is sok jegy kelt el. Melegen ajánljuk e hangversenyt a zenepártoló közönség figyelmébe.

\* Millenniumi Magyar Történelem. Az Athenaeum r. társaság kiadásában és Szilágyi Sándor szerkesztésében megjelenő „A magyar nemzet története” tíz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) most jelent meg a harmadik füzet, mely pazar fényű kiállítására nézve valóságos meglepetés számba megy még az előző két díszes füzet után is. A mint a borítékot felütjük, rögtön Munkácsy Mihálynak „Honfoglalás” című immár világhírű festményének remek aquarelljén akad meg szemünk, melyet a nagy mester utolsó vázlatá után Neográdi festett. Rögtön utána az aquinumi amphitheatrum látképe következik sikerült fénynyomatban és oly tiszta előállításban, hogy ennek az óbudai, eddig még minálunk kellőleg nem méltatott történelmi kiucstünknek legkisebb pontja is azonnal felismerhető. Ezen remek műmellékletek megtekintése után mohón vágjuk fel a füzetet, mely tele van szebbnél szebb, sikerült szöveg közé nyomtatott metszetekkel. Így mindjárt az első lapon találunk egy szép díszítést a IX. századból, majd ezen a lapon még a pompás inicziálét is megtekintvén, a második lapon Nagy Károlynak az aacheni székesegyházban őrzött kardjának sikerült rajza látható, ezután I. Miklós pápa ólom-bullájának sikerült hasonmása, az egyház és állam symbolikus képe, mely a Lateránban őrzött, IX. századbeli eredeti mozaik képnek tiszta szép fenynyomata; azután egy nyugatrómai (frank) császár képe látható III. Ottó császár evangéliumos könyvéből. A szöveg közé nyomott nagyobb képek még, a melyek X. századbeli lovas, majd gyalogos harcosokat ábrázolnak, Német-Óvár látképe, mely az avar-frank határon fekszik; kisebb képek I. Basilios, Konstantin, Porphyrogenetos és II. Romanos pénzei; II. (Német) Lajos pecsétje, a horvát ökeresztény emlékek, a zalavári ökeresztény emlékek stb. A szöveg Marozali Henrik: Vezérek kora művének folytatása. — Ebben a füzetben „Honfoglalás” tárgyalása kezdődik s az egyes fejezetek Európát a magyarok bevándorlása korában és Pannoniát a magyarok bejövetelekor tárgyalják.

A tudós szerző vonzón és teljes világi-tásban adja elő hazánk történelmének ezen kiváló fontosságú részletét és előadásának emelkedettsége, irányának világossága az olvasó figyelmét teljesen lebilincselik. — Mond

hatjuk, nincs művelt ember e hazában, a kit e munka szövege és külső kiállítása egyaránt ki nem elégítene.

Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés évenyre, mely alatt 12 füzet jelenik meg, 3 frt 60 kr. Félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Megrendelhető minden könyvkereskedésben és a kiadó Athenaeumnál.

\* **Folyóiratok.** Az „Ország-Világ” legutóbbi száma feltűnően gazdag tartalommal és művészi illusztrációkkal jelent meg. E ki-tűnően szerkesztett képes hetilap e számába Herceg Ferencz, dr. Falk Zsigmond irtak hosszabb elbeszéléseket. Mutatványszámokat ingyen küld a kiadóhivatal. Az „Én új ságom” Pósa képes gyermeklapja Hermann Ottóné, Bodonyi Nándor és Pósa bácsi kedves közleményeivel örvendeztetni meg az apró embereket.

\* A „Kakas Márton”, Sipulius pompás élel-lapjának legutóbbi sikerült számából veszszük át mutatónak a következőket:

### A válság.

— A lapok közleményeiből. —

A késő éjjeli órákban értesülünk, hogy meg van az új kabinet, mely a következő tagokból áll:

Elnök és pénzügy: Wekerle Sándor.  
Igazságügy: Szilágyi Dezső.  
Belügy: Hieronymi Károly.  
Köszöntés: Eötvös Lóránt br.  
Kereskedelmi: Lukács Béla.  
Földmívelési: Festetics Andor gr.  
Honvédelmi: Ferjénváry G. sa br.  
Horvátminiszter: Josipovics.

### A sebészeti klinikán.

Tanár (egy lengyel zsidóhoz). Nincs más hátra, mint operálni.

Lengyel zsidó (flegmával.) Tessék operálni.

Tanár. Figyelmestetnem kell önt, hogy a baj megújulhat, s akkor operációnak kell magát alávetnie.

Lengyel zsidó (vállat von.) Egy operác-sóval több vagy kevesebb.

Tanár (az ápolónőhöz.) Adjon ennek az em-bernek egy ágyat s rendezen rögtön egy fürdőt. Lengyel zsidó (ijedten). Mit? Fürdő? Soha! (Megfordul és elrohan.)

## TÁVIRATOK.

### Kitüntetés.

Budapest, december 3. (Saj. tud. táv.) A király, Salzbauer János dr. kegyesrendi áldozó pap, kolozsvári főgymnáziumi ren-des és egyetemi rendkívüli tanárnak a „Ferencz József” rend lovagkeresztje, és Popovics Jusztén, Gyula város főjegyzőjé-nek a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

### A vigszínház bukása.

Budapest, december 3. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű párti képviselők néhány hétfői lapból azt olvasták, hogy vasárnap megjön az egyházpolitikai szentesítés. Ettől a kellemes hírtől úgy átmelegedtek, hogy aztán fejükre huzzák a paplant is-mét s a nagy öröme aludtak még egyet.

Az alatt pedig, amíg a derék férfiak tovább aludtak, az alatt az ellenzék benn a házban a vigszínházról szóló törvény-javaslatot a harmadik olvasásnál két szó-többseggel — megbuktatta.

Nagyon jól tette! Ha a szabadelvű párt tagjaiban nincs annyi kötelességtu-dás, hogy saját magát megkímélje az e fajta apró tüszurásoktól, megérdemli az ilyen kellemetlenségeket. Annyival inkább, mert tudhatták volna ezt a meglepetést előre, hisz az ellenzék már két nap óta készíti előre ezt a — komoly politikai akcióit. A matadorok már napok óta verbuválták az ellenzéki képviselőket s habár titko-lódzva, de azért verbuválásuk híre mégis kiszivárgott. A jobbfeliek mende-mondá-

nak vették ezeket a kiszivárgó híreket, ma nyugodtan tovább aludtak. Nem va-lami kellemes volt az ébredésük, mert nemcsak hogy tegnap az egyházpolitikai javaslatok szentesítése nem jött meg, de egyuttal az ő boldog reggeli álmódásuk alatt megesett a csufság s a nagy kinnal elfogadott vigszínházi javaslatot az ellen-zék elbuktatta.

Persze, a gaudeum e miatt az ellenzék-en rengeteg. Nem magáért a javaslatért, ámbár az sem kis elégtétel, hogy a liberális Keglevichet, aki a főrendek között úgy exponálta magát, megboszanthatták, főleg azonban azért, mert ebből is tőkét faragnak majd és fogják demonstrálni urbi et orbi a szabadelvűpárt dezolált, megbiz-hatlan voltát.

Hát csak örvendjenek. Hanem azért ennek a mai heccznek meg van a maga haszna a szabadelvű pártra is. Ezen a kis leczkén majd okulni fognak a t. mamelu-kok, mert kötelességérzetüket valamelyest módon okvetlenül serkenteni fogja.

### A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, december 3. (Saj. tud. táv.) Az orsz. függetlenségi és 48-as párt ked-den, 1894. évi december hó 4-én, dél-után 6 órakor értekezletet tart. Tárgy: a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1895. évi költségvetése.

### Igazságügyi palota Nagyváradon.

Nagyvárad, decz. 3. (Saj. tud. távirata.) Szilágyi Dezső igazságügyminiszter, súlyo-san beteg nővérenek, Bojnár Dénesnének látogatására vasárnap éjjel ide érkezett. Ez alkalommal Ritoók Zsigmond táblai elnök-ke a Nagyváradon létesítendő igazságügyi palota érdekében értekezett, megígérve, hogy a terveket tanulmányozni fogja és remélni engedte annak a közeljövőbeni létesítését.

### Öngyilkos leány.

Esztergom, decz. 3. (Saj. tud. táv.) Horváth Mariska, a hercegprímás rokona felakasztotta magát. Tettének oka ösme-retlen.

### A szentesítés.

Bécs, december 3. (Saj. tud. táv.) Rendesen jól értesült körökben ma azon hir volt elterjedve, hogy a három egyház-politikai törvényjavaslatot a legfelsőbb szen-tesítéssel ellátva a magyar kormánynak már elküldték.

### Az osztrák indemnity.

Bécs, december 3. (Saj. tud. táv.) A képviselőház — mai ülésében a kormány betérjesztette az 1895. év márczius hó vé-gére szóló indemnity javaslatot. Az iszá-kosságról szóló törvényjavaslatot a bizott-sághoz utasították.

### Lobanow herceg utazása.

Bécs, december 3. (Saj. tud. táv.) Lobanow herceg orosz nagykövet a leg-közelebbi napokban Pétervárról ide visz-szaérkezik és hivatalos teendőinek vezeté-sét azonnal át fogja venni.

### A vérengző japánok.

London, december 3. (Saj. tud. táv.) A japánok Port Arturban majdnem az egész lakosságot leölték. Számos kínai ha-difogyokat megfojtottak, agyonlöttek és felakasztottak, vagy felmetszették a hasu-kat. A japánok azt állítják, hogy Port

Artur polgári lakossága résztvett a harc-zban és a házakból lövöldözött a japánok-ra, amiért megkellett őket semmisíteni.

### A királyné utja.

Pola, decz. 3. (Saj. tud. távirata.) A királynét vivő Miramare yacht ma dél-előtt betért az itteni kikötőbe, mivel a tenger háborgott.

### Jótékony alapítvány.

Páris, december 3. (Saj. tud. táv.) Verdi tíz millió lirára terjedő vagyonát zenészek és énekesek részére létesítendő menhely céljaira hagyományozta.

### III. Sándor szar koszorú.

Pétervár, december 3. (Saj. tud. táv.) III. Sándor csár sírjára eddig 660 koszo-rut helyeztek el; ebből 448 ezüsből és 2 tiszta aranyból való.

### A visszautasított Bulgária.

Pétervár, decz. 3. (Saj. tud. táv.) A bolgár kormánynak az állami mentelepek igazgatóságához intézett azon kérelmét, hogy engedje meg neki, hogy az orosz lótenyésztési és állategészségügyi intézmé-nyeket a hely színén tanulmányoztathas-sa, a kormány rendelete folytán visszauta-sították.

## KÖZGAZDASÁG.

Az aradi első takarékpénztárnak forgalmi kimu-tatása 1894. nov. hóról.

Betételek.		
Álladék a múlt hó végén	4.016.457,54	
Betételek a folyó hóban	174.615,85	4.191.073,39
Visszafl. betétek f. hóban		226.649,68
Álladék a folyó hó végén		3.964.429,78

Leszámitolás.		
Tárcaállomány m. hó vég.	1.929.543,28	
Leszámitoltatott f. hóban	576.811,95	2.506.355,23
Bejárt folyó hóban		632.824,92
Tárcaálladék f. hó végén		1.879.539,31

Előlegelés kési zálogokra.		
Raktárállomány m. hó vég.	866.494,09	
Előlegeltetett folyó hóban	94.869,—	961.363,09
Beváltatott folyó hóban		102.974,—
Raktárálladék f. hó végén		858.389,09

Jelzálogos kölcsönök.		
Álladék múlt hó végén	1.582.547,—	
Új kölcsönök folyó hóban	31.820,—	1.614.367,—
Törlesztetett folyó hóban		5.170,—
Álladék folyó hó végén		1.609.197,—

Pénztárforgalom.		
Pénztárkészlet m. hó vég.	25.881,84	
Bevételek folyó hóban	1.027.299,99	1.053.181,83
Kiadások folyó hóban		1.034.044,21
Pénztármaradvány f. hó vég.		19.137,62

Kelt Aradon, 1894. nov. 30-án.

Az igazgatóság.

Az aradmegyei takarékpénztár forgalmi kimu-tatása 1894. november haváról.

I. Betételek.		
Álladék múlt hó végén	frt 4.216.128,84	
Betételek folyó hóban	209.707,68	
	Összesen	frt 4.425.836,47
Visszafl. betételek múlt hóban	213.242,08	
Álladék folyó hó végén	frt 4.212.594,39	

II. Leszámitolás.		
Váltótárca-álladék múlt hó végén	frt 2.280.942,40	
Leszámitolt váltók folyó hóban	766.673,10	
	Összesen	frt 3.047.615,50
Lejárt váltók múlt hóban	708.545,49	
Váltótárca-álladék folyó hó végén	frt 2.339.070,01	

III. Előlegelés kési zálogokra.		
Álladék múlt hó végén	frt 1.688.303,17	
Előlegeltetett folyó hóban	725.900,11	
	Összesen	frt 2.409.203,28
Bejárt előlegek múlt hóban	688.000,61	
Álladék folyó hó végén	frt 1.721.202,67	

IV. Jelzálogos kölcsönök.		
Álladék múlt hó végén	frt 817.351,30	
Előlegeltetett folyó hóban	5.107,—	
	Összesen	frt 822.458,30
Törlesztetett múlt hóban	4416,—	
Álladék folyó hó végén	frt 818.042,30	





Arad sz. kir. város kapitányi hivatalától.

16574/1894. sz.

**Felhívás.**

Arról győződtem meg, hogy a kereskedők nagyobb része üzletük előtt a gyalog és kocsit-ut közötti utcaterületre különféle üzleti árukat, üres ládákat helyeznek el.

Miután a fennebb érintett terület a város tulajdona s kocsis és gyalog közlekedésre van szárván, annak magánosok által leendő elfoglalása már azért sem tűrhető — de különben is az árukirakás haladó városunknak zsidóbusz kinézetét kölcsönöz.

Ennélfogva felhívom az érdekelteket, hogy a gyalog és kocsit közötti utcaterületre többé semmiféle tárgyakat ki ne rakassanak, mivel ellenesetben a legszigorubb büntetés fog alkalmazásba vétetui.

Aradon, 1894. november 28.

Főkapitány ur helyett  
**Nyáry Béla**  
alkapitány.

15929/1894.

**Hirdetmény.**

Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 24040/552. 1893. sz. a. alkotott s kormányhatóságilag jóváhagyott a cselédmenedék-ház alapról és cselédkiházasítási jutalmakról szóló szabályrendelet 4. §-a értelmében ez évre kiutalványozandó, — egy 200 frtos, valamint ugyanazon alapról az elmúlt 1893. évről jelentkező hiányában fennmaradt 200 frtos jutalom lesz az arra érdemes cselédeknek kiadandó.

A kiházasítási jutalomban részesülhetnek törvényes házasságra lépésük alkalmával mindazon jó és hűséges magaviseletű havi vagy évi bér mellett szolgáló 18-ik életévet betöltött, de 30 évet még túl nem haladott helybeli vagy idegen illetőségű nőcselédek, kik kizárólag vagy főleg a házban, vagy a cseléd egyes tagjainak szolgálatában teljesítendő munkára fogadtattak fel s Arad szab. kir. város törvényhatósági területén egy helyen s egyfolytában legkevesebb 3 éven át jól és hűségesen szolgáltak, erkölcsileg kifogás alá nem esnek s a beírásban ezen alpra a díjat megfizették.

A szolgálat időtartamára beszámítatik az az idő is, melyet a cseléd oly szolgálatban töltött, mely szolgálat a cseléd tartó elhalálása miatt szűnt meg.

Jelentkezők közül előnyben részesülnek azok, kik a) egy helyben huzamosabb ideig szolgáltak; b) egyenlő minőség esetén összes szolgálati idejüket véve legrégbben szolgálnak.

Azon nőcselédek, kik kiházasítási jutalom elnyeréseért pályáznak, kötelesek az év december havának 1-ő napjától 15-ik napjáig kérvényüket a kapitányi hivatalhoz vagy írásban beadni, vagy kérvényüknek jegyzőkönyvbe való felvétele végett a kapitányi hivatalnál személyesen megjelenni.

A kérvényhez melléklendő folyamodó keresztlevele s mindazon hiteles okmányok vagy bizonyítványok, amelyek alapján a kiházasítási összegért folyamodik.

A kérvényben megnevezendő továbbá folyamodó leendő házastársának neve, foglalkozása és illetőségi helye.

A beadandó kérvények erre kinevezett bizottság által fognak tárgyalatni és a jutalom utalványozása végett a város tanácsához javaslatlaltal betérjesztetni.

Az illető jutalmazott tanácsi határozattal értesítettik, hogy a kiházasítási összeg kiutalványozását a tanácsnál kérelmezheti és pedig a határozat kézbesítésétől számított 60 nap alatt az illető lelkészi hivatal által kiállított esketési bizonyítvány mellett, mely esetben a tanács a 200 frtot kiutalványozza.

Ha a fennebb kitett idő alatt az összeg kiutalványozása nem kéretik, vagy jutalmazott a házasságot lelkészi bizonylattal nem igazolja, a jutalmazásra ajánlott igényét elveszti. Mennyiben lehet a fennebb megszabott határidőt meghosszabbítani, azt időről-időre meghatározni, a tanácsnak van joga.

Arad, 1894. november hó 16-án.

**Sarlot Domokos**  
főkapitány.

20392/894

3-3.

1381 | 894.

**Hirdetmény.**

Ezennel közhirrre tétetik, hogy mindazok, kik halottjaikat az aradvárosi 2681. sz. tjkvben 6354. h. r. szám alatt felvett Gábor-dűlőben fekvő külhatárbeli temetőben (melynek használat 1886. évi január 1-től kezdve beszüntetett) temettek el, a mennyiben halottjaik hulláit más temetőbe akarják átszállítani, azt 1896. január 1-ig eszközöltessék, mert azontul a temető területet annak telekkönyvi tulajdonosa mezei gazdasági célokra korlátlanul használhatja, és az ott eltemetett hullák kiásatását, amennyiben az nem hatósági rendeleten alapulna, megtagadhatja.

Arad, 1894. október 6-án.

**A városi tanács.**

21877/1894.

**Hirdetmény.**

Ezennel közhirrre tétetik, hogy az 1894., 1895. és 1896. évekre megállapított dohánybevitáli árakat és az osztályozási szabályokat tartalmazó részletes hirdetmény a városához kaptján kifüggesztve bármikor megtekinthető.

Arad, 1894. október 27.

**A városi tanács.**

2474/1894. pm.

**Pályázati hirdetmény.**

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál egy 700 frt évi fizetésű kapcsolatos irodai segéd-tisztai állás választás utján betöltendő lévén, azokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják s az 1883. évi II. t.-cz. 19. §-ban megjelölt minősítéssel bírnak, felhívom, hogy pályázati kérvényüket folyó évi december hó 11-ig hozzám benyujtsák.

Arad, 1894. évi november hó 22.

**Salacz Gyula**  
kir. tanácsos, polgármester.

**Pályázat.**

Az aradi ipartestületi betegsegélyző pénztárnál az orvosokkal kötött egyezmény a folyó év végén lejárván, az igazgatóságnak alólirt napon tartott ülésében hozott határozata értelmében ezennel pályázat nyitattik **négy orvosi állásra**, melyek 1895. évi január 1-étől ugyanazon évi decz. 31-ikéig terjedő **egy esztendő tartamára** fognak betöltetni.

Ezen állásokkal a betegsegélyző pénztár Aradon (Gáj kivételével) lakó tagjainak gyógykezelése és — felvávta teljesített — napontai orvosi szolgálat tartása a pénztár rendelő szobályaiban van egybekötve, mint kötelezettség. Az állások javadalma egyenkint évi 500 (öt-száz) frt. Fuvardíjak fel nem számíthatók.

Felhivatnak mindazon Arad sz. kir. város területén lakó gyakorló orvosok, kik ezen állások elnyerése iránt pályázni óhajtának, hogy pályázati kérvényeiket **folyó évi december hó 15-ikének déli 12 órájáig** Nikolits Péter betegsegélyző pénztári elnökhöz nyujtsák be. A választás a f. hó 16-án tartandó ülésen fog eszközöltetni.

Aradon, 1894. évi december hó 2-án tartott igazgatósági ülés határozatából.

**Az ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatósága.**

25066/1894.

**Hirdetmény.**

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium 96791. eln. számú intézménye alapján közhirrre teszszük, hogy az ausztriai értékű 20 kros ezüst és 4 kros rézváltópénz a magánforgalomban csak 1894. évi december hó 31-ik napjáig fogadandó el, az állami pénztáraknál és hivataloknál pedig csak 1895. évi december 31-ig fogadtatik el, s hogy ezek az érmek 1895. évi december 31-ike után sem névértékükben, sem anyagértékük megtérítése mellett többé sem fizetesképpen el nem fogadtatnak, sem át nem váltatnak.

Arad, 1894. november 30-án.

**A városi tanács.****Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság****f. évi december hó 23-án d. e. 11 órakor****Aradon, saját helyiségében (fő-ut 51-ik sz.)****rendkívüli közgyűlést**

fog tartani, melyre a t. cz. részvényesek ezennel tisztelettel meghivatnak.

**Napirend:**

Felügyelő-bizottsági elnök és egy felügyelő-bizottsági póttag megválasztása.

A közgyűlésen az alapszabályok 52. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hóval nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap délelőtti 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiók-intézeténél Makón, még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Aradon, 1894. december hó 2-án.

**Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága.****Vásárhelyi László s. k.****Heinrich s. k.**

1894.

ŐSZ.

1894.

# NEUMANN.

**férfi-, fiu- és gyermek-ruha áruháza**  
**ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 9. SZÁM.**

Telefon 238. sz.

**Szabott árak.**

1845. ALAPITTATOTT 1845.

**RAKTÁRAK:**

Bécs, Máriahilferstrasse 35-ik szám.

Bécs, Kärnthnerstrasse 31-ik szám.

Arad.  
 Debreczen.  
 Ujvidék.  
 Nisch.

Nagyvárad.  
 Temesvár.  
 Fiume.  
 Laibach.

Eszék.  
 Zágráb.  
 Szófia.  
 Bescserék.

Pancsova.  
 Belgrad.  
 Szerajevo.  
 Szilisztria.

Merán.

Trieszt.

*Szabott árak.*

*Szabott árak.*

Alapított 1875-ben.

# Stern M. A.

238. sz.

kizárólagos női confection áruháza.

Legnagyobb raktár

## Arad és vidékén.

Dús választék

minden e szakmába vágó

# ezikkekben

lehető jutányos árak mellett.

Alapított 1875-ben.

